

Vogels kijken langs De Digitale Snelweg

Nummer 68

Peter Meijer

Zeevogels

Een bericht dat weinig aandacht kreeg, staat op de website van de Telegraph: <http://www.telegraph.co.uk/earth/main.jhtml?xml=/earth/2007/12/07/eabirds107.xml>. In het bericht werd melding gemaakt van duizenden zeevogels die aanspoelen op de kusten van Engeland en Schotland. De vogels bleken zeer vermagerd doordat ze in de zee onvoldoende voedsel konden vinden. Tot die conclusie komt Kjell Isaksen, een ecoloog uit Oslo, die als bioloog de ontwikkeling van de wildstand volgt. Aan de kust van Noorwegen vond men zeer veel Alken en Zeekoeten, die sterk ondervoed waren. Kort daarna trof men eveneens Papegaaiduikers aan, die ook sterk ondervoed waren. Dit laatste is vreemd, omdat deze soort zuidelijker overwintert op de oceaan dan Alken en Zeekoeten. Kan dit komen doordat de zeestromingen door de wind anders gestuwd worden, waardoor er

voedseltekort ontstaat op plekken die normaal geschikt zijn voor de zeevogels? Wetenschappers zien in deze ramp een stimulans om samen te werken met alle landen rondom de Noordzee om deze situatie te bestuderen en oplossingen te vinden.

Op een pagina van BBC News (<http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/563388.stm>) wordt geschreven dat het wegvangen van grote hoeveelheden Noorse Zandspiering *Ammodytes marinus* van invloed is op het verhongeren van de zeevogels. Ook is gebleken dat de reproductie van Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* in een aantal kolonies sterk is verminderd. Dit kan het gevolg zijn van overbevissing op Zandspierungen. In Europees verband dienen er maatregelen te worden genomen.

Zangvogels

Het programma over wetenschap – ‘Noorderlicht’ (<http://noorderlicht.vpro.nl/artikelen/38475008/>) – brengt veel interessante zaken. Zo ook het artikel dat op 20 december 2007 verscheen over de verschillen in de zang van vogels. Wij denken vaak dat de zang van een vogel steeds op dezelfde manier gaat, maar uit

Op de begraafplaats van Hoogeveen was een roekenkolonie die men heeft kunnen lokken naar een beheerlocatie. Deze ligt ten zuiden van Hoogeveen in een bosje langs de snelweg naar Emmen. Foto: Diederik van Liere.

onderzoek blijkt dat ook vogels soms een halve toon hoger of lager zingen. De zang dient natuurlijk om onder andere de vrouwtjes te imponeren, maar hoe weet een Vink dit bijvoorbeeld?

‘Het klinkt paradoxaal, maar het werkt als volgt: de Vink luistert voortdurend zijn eigen zang af en vergelijkt het resultaat met de ideale vinkenslag, zoals die in zijn kopje is opgeslagen. Door te luisteren hoe kleine variaties uitpakken, kan de Vink de aansturing van zijn stemorganen bijstellen. Deze voortdurende kwaliteitsmonitoring houdt de vinkenslag in topconditie, ook als de stemorganen ontstemmen door veroudering of groei’. Evren Tumer en Michael Brainard van de University of California in San Francisco vermoeden dat dit niet alleen komt doordat de vinkenzangmachinerie niet perfect is. Door kleine afwijkingen kan de Vink de kwaliteit van zijn lied namelijk op peil houden. Tumer en Brainard zorgden er bij Bengaalse Vinken voor dat zij, terwijl zij aan het zingen waren, telkens als een toon één procent of meer afweek van de normale zang ook een ruis te horen

kregen. De zangers reageerden daarop door een gedeelte van de zang iets hoger of lager uit te voeren. Zij pasten dus hun liedje aan. Hans Slabbekoorn heeft in 2003 aangetoond dat Koolmezen hoger en sneller gaan zingen in een omgeving met veel verkeerslawaaï. Kennelijk kunnen volwassen vogels zich aanpassen aan veranderende omstandigheden.

Roeken verplaatsen

Overlast door Roeken is een terugkerend nieuwsitem. Het betreft dan vaak een roekenkolonie. Klaas van Dijk wijst ons op Diederik van Liere en de website van ‘Consultancy in animal behaviour and management (CABWIM)’. Op deze website staat hoe Diederik voor elke situatie een plan maakt om een roekenkolonie te verplaatsen zonder schade aan de vogels toe te brengen. Diederik is voormalig medewerker van ‘Dierenbescherming’ en derhalve is het hem wel toevertrouwd hier een goed beleid op te zetten. Zie verder: <http://www.cabwim.com/Nl/Roekenoverlast.aspx>.

Een roekenkolonie in het centrum van Vledder is door CABWIM naar de rand van het dorp (Vledderlanden) gelokt. De Roeken maken daar gebruik van nesten die door de organisatie in de bomen zijn gehangen. Voor zo'n verplaatsing is maatwerk nodig en het vereist een zorgvuldige planning. Er komt veel bij kijken, zoals de selectie van de alternatieve nestelplaats (de beheerplaats). De keuze daarvan is heel erg afhankelijk van de routine van de lokale Roeken. Foto: Diederik van Liere.

Knobbelzwanen knuyven

In het Noordhollands Dagblad van 6 februari 2008 staat een artikel met de kop: 'De heren en vrouwen van Schagen als pluimgraaf 'Knuyven' met genever en kantjes bier'. Op een foto staan drie vrouwtjes Knobbelzwanen. Wat is de betekenis van 'knuyven'? Ik leg het voor aan Klaas Eigenhuis. Ik citeer uit de genoemde krant dat het 'gaat over de vroegere rechten op zwanendriften en pluimgraafschappen. In het artikel schrijft Peter Zethoven: 'Ik vond in het heerlijkheidsarchief een prachtige nota voor de heer van Schagen met betrekking tot de zwanendrift.' Aan Willem Jansz. neef van de hoog ged. Heer van Schagen: 22 gulden voor verteering (glaasjes genever, koffie met stuk en kan(ne)tjes bier met suiker) wegens 't knuyven en opvangen der swaanen int jaar 1795'. Klaas Eigenhuis vond dat in het toneelstuk 'Lucifer' van dichter Joost van den Vondel het woord knuffelen al voorkomt. Dit woord knuffelen past bij knuyven, zoals snuffelen bij snuiven. Het Woordenboek der Nederlandse Taal noemt 'knuiven', als bijvorm van 'kluiven', wellicht ontstaan door bijgedachte aan 'knabbelen' of 'knagen'. Twee citaten uit onbekende bron: 'Ofte soo ick liever haeck Naer de Spaensche soete smaeck; Van een groote en vaste druyve, Haest een schoone crappe knuyve, zo dicht Hondius in 'Moufe-schans' en 'Twee drie coppels jonge duyven Geven tijtverdrijf in knuyven'. 'Knuyven' wordt hier gebruikt in de betekenis van knuffelen. Klaas wijst ook op het Latijnse 'arnbedere' (bij Kiliaan 1588 gegeven) hetgeen betekent: 'rondom afeten'. Dat deden ze dus met die Knobbelzwanen! Ze hebben alle slagpenen 'erafgeknabbeld'. Ze hebben die Zwanen gekortwiekt of geleewiekt. Een hele klus natuurlijk, waarvoor dan die glaasjes genever als beloning.

Dode Aalscholwers met vis in de maag.

Bron: internet.

Een Aalscholver met een grote vis in de bek bij Steeple Langford in Wiltshire.

Foto: Stewart Canham.

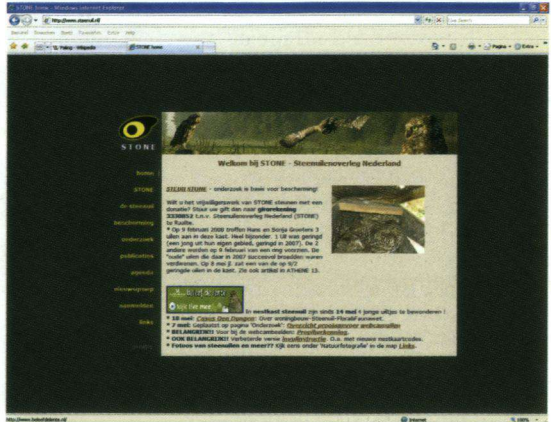
Denk niet, dat de uitvoerders van die klus zelf aan het zwanebanket zaten! Dat was aan de gewone man niet besteed. In die tijd niet, tenminste. En nu gelukkig evenmin.

Aalscholver probeert te knuyven

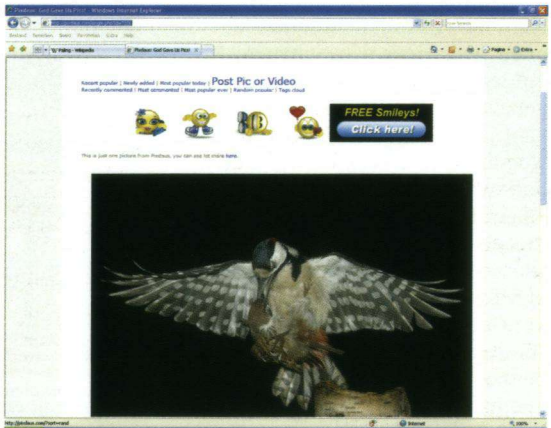
Ook Aalscholwers proberen wel eens te knuyven, zij het zonder jenever of gin. Op de website http://www.dailymail.co.uk/pages/live/articles/news/news.html?in_article_id=512830&in_page_id=1770 staan mooie foto's van een Aalscholver die een Snoek naar binnen werkt. In het artikel uit de Daily Mail van 7 februari 2008 stond dat de Snoek meer dan 30 cm lang was en dat de Aalscholver zich in allerlei bochten moest wringen om de vis naar binnen te krijgen. De 61-jarige Stewart Canham was er getuige van toen hij uit zijn ooghoeken plots iets opmerkelijks meende te zien. Hij zat daar in zijn schuilhut en hij wachtte op een mooi moment om een foto te maken. De schuilhut staat aan de oever van Lake Langford bij Steeple Langford, in de buurt van Salisbury

(Wiltshire). De eerste seconden lukte het de Aalscholver niet om de Snoek goed naar binnen te krijgen. Hij hield de vis vast tijdens het onder water duiken. Plotseling strekte hij zijn hals en in een mum van tijd was de Snoek in zijn maag verdwenen. De gehele actie was binnen tien seconden voorbij. Natuurlijk werd er door de krant deskundig commentaar gevraagd aan de Royal Society for the Protection of Birds (RSPB). Medewerkster Sophie Atherton gaf aan dat een Aalscholver wel prooien kan inslikken die meer dan 70 cm lang zijn. Verder vertelde zij dat bij Aalscholvers is geconstateerd dat zij wel 86 verschillende soorten vis eten. Vis van enkele centimeters tot en met palingen van meer dan zeventig centimeter. De bek van een Aalscholver is zo gebouwd dat ze een prooi naar binnen kunnen krijgen. Via de zeer elastische keel gaan grote prooien dan naar de maag. Dat Aalscholvers zeer goede jagers zijn, weten wij ook vanuit China waar vissers ze gebruiken om vis voor hen te vangen. Ringen rondom de hals dienen er dan voor dat de vogel de vis netjes aflevert en er niet zelf aan gaat 'knuyven'.

Kijk op de website van de hengelsportvereniging 'Hoop op geluk' uit Nijkerk en zie hoe groot de vissen zijn die Aalscholvers in de maag kunnen hebben (<http://hoopopgeluk.nl/18b87fe40.jpg>). De foto is gemaakt door een Duitse visonderzoekster. Henri Bouwmeester reageert op deze foto: 'Deze foto heb ik vorig jaar in een hengelsportwinkel in België zien hangen met een tekst er bij dat deze vogels 'dus echt al hun vis opaten'. Men riep de regering op de Aalscholvers af te schieten. Ik denk dat de vogels op deze foto ook zo aan hun eind zijn gekomen.' Adri de Groot bevestigt deze gedachte: 'Toch wel knap dat die Aalscholver zo'n Snoek opvrat.' Hij fotografeerde een

De website van Steenullenvoerleg Nederland (STONE).

Een Grote Bonte Specht die een Ringmus pakt.

vrijwel even grote snoek en die moest de Aalscholver uiteindelijk laten gaan. Hij is diverse malen benaderd, zelfs vanuit Oostenrijk, om zijn foto's te verkopen. 'Dat heb ik in alle gevallen geweigerd, omdat de strekking van het onderschrift wel duidelijk zou zijn: wég met de Aalscholvers die 'onze' vis opvreten.'

Interessante websites

De website over Steenuilen (<http://www.steenuil.nl>) is in 2006 opnieuw opgezet en nog altijd zeer de moeite waard. Het is één van de websites die speciaal aan één soort is gewijd. Het mooie is dat je dan van allerlei gegevens op een dergelijke plek kunt vinden. Joep van de Laar is de webmaster.

Een bijzondere foto werd gezet op: http://pizdaus.com/single.php?id=7326#post_c. De foto laat een stukje stronk van een boom zien en daarop de Grote Bonte Specht die een Ringmus in

de snavel houdt. Ik wist niet dat ze die als prooi zagen! Henri Bouwmeester geeft een suggestie: 'In dat holle stammetje zal waarschijnlijk door de fotograaf wel vet gesmeerd zijn, dus dan willen er wel meer vogels op die stam zitten dan er ruimte is. Dit lijkt gewoon een geval van voedselnijd en dus broodroof. Het kan tot een niet alledaags tafereel leiden. Mooie plaat, maar geen gemeengoed in de natuur'.

Kattenhype

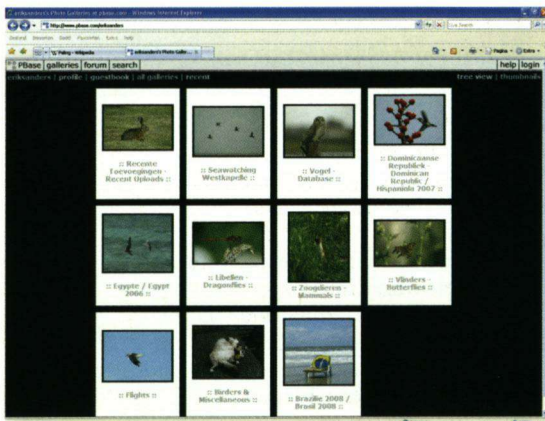
Marc Aa wijst ons op: <http://youtube.com/watch?v=nZjZQ6KkiUk>. Op de video die daar getoont wordt, is te zien hoe een vier maanden oud poesje op goede voet staat met een Zwarte Kraai. Mogelijk was het net kersttijd toen dit gebeurde. (voor lezers van na 1960: in de kersttijd zingt men wel 'Panthers en Tijgers stoeiden met geiten zonder te bijten, zo mak waren zij, en naast de wilde beer, lag kalf en lam en veulen in pais en vrede neer').

Windenergie en vogels

Er is een nieuwsgroep opgericht waarin een ieder zijn mening en ervaring kan geven over de plaats waar windmolens staan en over de gevolgen daarvan voor de diverse diergroepen. Vogels en vleermuizen kunnen hinder ondervinden van de windenergieparken. De website van de nieuwsgroep is te vinden op: <http://tech.groups.yahoo.com/group/WindTurbinesWildlife/>. Wie zich wil aanmelden voor de discussie kan dit doen via deze website.

Websites van vogelaars

Erik Sanders uit Vlissingen is al sinds 1984 actief op de telposten van Westkapelle en Breskens. Absoluut zijn beste waarneming is die van een Stekelstaartgierzwaluw boven Middelburg (22 mei 1996, met Sander Lilipaly), gevolgd door de waarneming van een Cirlgors bij Breskens (16 mei

Een pagina van de website van natuurfotograaf Erik Sanders.

1992, met Paul van Tuil). Op 27 september 1990 zag hij (met Jaco Walhout) een Bulwers Stormvogel langs Westkapelle vliegen. Deze laatste soort is echter niet door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna aanvaard. Erik schrijft: 'Dit is echt geen twijfelgeval, geen Swinhoes of Matsudaira Petrel! Diegenen die een Bulwers Stormvogel kennen, weten hoe een Bulwers eruitziet en vliegt. Dit was een klassiek voorbeeld!' Erik is een heel goede waarnemer en ook als fotograaf maakt hij prachtige platen. Overtuig u zelf op: <http://www.pbase.com/eriksanders>.

Mocht u mij op zaken willen attenderen of naar aanleiding van bovenstaande reageren dan kunt u mij bellen of schrijven. Mijn website vindt u op: <http://www.petercmeijer.nl>. Hier vindt u een link naar *het Vogeljaar* en de genoemde links uit de rubriek 'Vogels kijken langs De Digitale Snelweg'. Ook andere websites van vogelaars en vogelorganisaties kunt u hier vinden.

■ P.C. Meijer, Mossel 16, 1775 JB Middenmeer, (0227) 50 35 59, e-mail: digitalesnelweg@petercmeijer.nl.